

Monitor alcoholverstrekking jongeren 2009

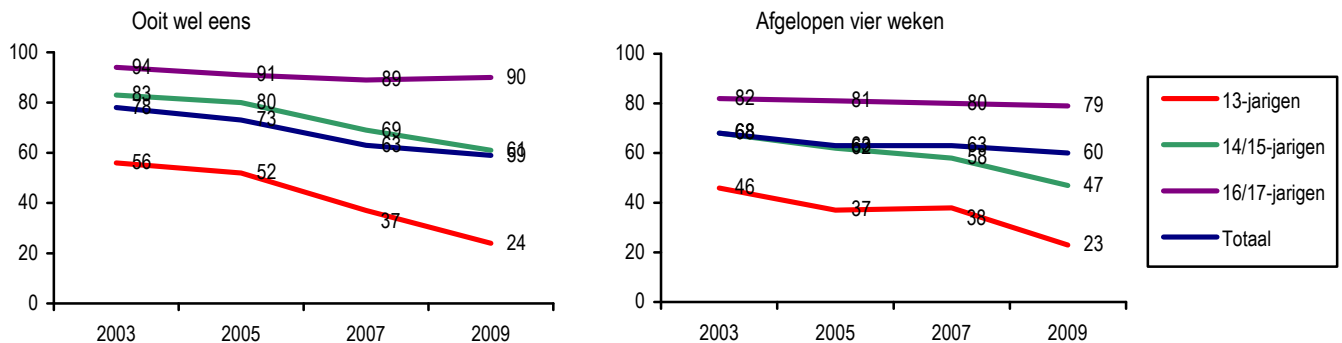
In deze factsheet worden de belangrijkste resultaten weergegeven van de Monitor alcoholverstrekking jongeren 2009. De monitor wordt in opdracht van de Voedsel en Waren Autoriteit en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vanaf 1999 tweejaarlijks uitgevoerd door onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL. Per meting worden ruim 3.000 jongeren en zo'n 400 ondernemers ondervraagd. In deze factsheet worden significante verschillen besproken tussen de meting van 2009 en de vorige meting van 2007. Tevens wordt een vergelijking gemaakt met het eerste jaar waarin de desbetreffende vraag is gesteld. Het volledige rapport is beschikbaar via www.intraval.nl.

1. Alcoholgebruik onder jongeren

Het percentage geënquêteerde jongeren in 2009 dat zegt wel eens alcohol te drinken is 59% (figuur 1). In 2007 lag dit percentage op 63%. Deze daling doet zich voornamelijk bij de 13-jarigen en 14/15-jarigen voor. Ten opzichte van de beginmeting in 2003 gaat het om een daling van 19 procentpunt. Deze daling is bij alle leeftijdscategorieën geconstateerd.

Het drinken van alcohol in de afgelopen vier weken is in 2009 vergeleken met 2007 nauwelijks veranderd. Van de jongeren die hebben aangegeven wel eens alcohol te drinken geeft 60% in 2009 aan wel eens alcoholhoudende dranken te hebben geconsumeerd in de vier weken voorafgaande aan het onderzoek, in 2007 geldt dit voor 63%. Er is wel een daling geconstateerd bij de 13-jarigen en de 14/15-jarigen ten opzichte van 2007. Tijdens de beginmeting van 2003 lag het totale percentage op 68%. Hierbij is ook sprake van een daling onder de twee jongste leeftijdscategorieën. Bij de maandelijks drinkende jongeren is het percentage dat in de afgelopen vier weken vijf of meer drankjes heeft geconsumeerd bij één gelegenheid in 2009 (59%) daarentegen gestegen ten opzichte van de beginmeting in 2003 (50%).

Figuur 1 Jongeren die wel eens alcohol hebben gedronken, in %

Noot: deze vraag is voor het eerst gesteld in 2003.

Indrinken

In 2009 drinkt meer dan de helft (56%) van de jongeren die wel eens alcohol consumeren, wel eens in. In 2007 ligt dit percentage ongeveer op hetzelfde niveau (54%). Het aantal indrinkers lag in de eerste meting in 2005 lager, namelijk op 50%. De toename van het indrinken sinds 2005 wordt voornamelijk veroorzaakt door de 13-jarigen: in 2009 geeft meer dan de helft (53%) aan wel eens in te drinken, terwijl dit in 2005 voor een kwart (26%) van de 13-jarigen gold. In 2009 drinken de 14/15-jarigen minder vaak in (45%) dan de 13-jarigen (53%) en de 16/17-jarigen (59%). Onder de 16/17-jarigen drinken jongens vaker in dan meisjes. De jongeren die indrinken doen dit voornamelijk thuis of bij vrienden.

Hokken en keten

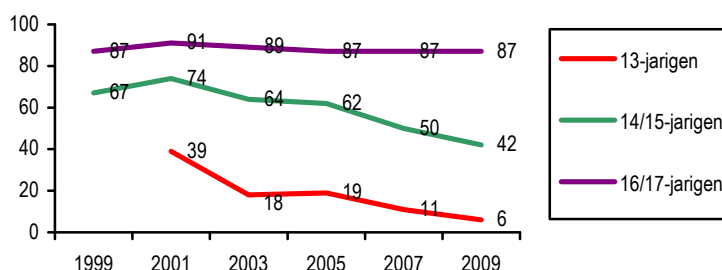
Zowel in 2009 als tijdens de vorige meting in 2007 en de beginmeting in 2005 geeft een tiende van alle jongeren aan wel eens een zogenaemde keet bij hen in de buurt te bezoeken. De twee oudste leeftijdscategorieën doen dit vaker dan de 13-jarigen. In 2009 hebben zich ten opzichte van 2007 nauwelijks veranderingen voorgedaan. De 13-jarigen bezoeken in 2009 ten opzichte van de beginmeting in 2005 minder vaak een keet (5% in 2009 en 8% in 2005).

Het drinken van alcohol in een keet komt vaker voor bij de twee oudste leeftijdscategorieën. In 2009 geeft 63% van de 14/15-jarigen aan wel eens alcohol te drinken tijdens een bezoek aan een keet. Bij de 16/17-jarigen ligt dit percentage op 89%, bij de 13-jarigen ligt dit percentage veel lager (41%). Ten opzichte van 2007 is er weinig verandering in het percentage 13-jarigen die alcohol drinken, maar de resultaten laten wel een stijging zien ten opzichte van de beginmeting in 2005. In 2009 geeft 41% van de 13-jarigen aan wel eens alcohol te drinken tijdens een bezoek aan een keet, in 2005 was dit 26%. Het gemiddelde aantal glazen alcoholhoudende dranken tijdens een bezoek aan een keet wordt gedronken is in 2009 ten opzichte van 2007 nauwelijks veranderd (5,5 glazen in 2009 en 5,6 glazen in 2007). Bij de 16/17-jarigen is er sprake van een stijging ten opzichte van de eerste meting in 2005 (6,8 glazen in 2009 en 5,3 glazen in 2007).

Alcohol drinken tijdens uitgaan

Uit figuur 2 blijkt dat de twee jongste leeftijdscategorieën in 2009 minder vaak aangeven alcohol te drinken tijdens het uitgaan dan in 2007 en de beginjaren 1999/2001. Het percentage 16/17-jarigen dat zegt tijdens het uitgaan wel eens alcohol te drinken is in 2009 op hetzelfde niveau gebleven als de vorige meting in 2007 en de beginmeting in 1999.

Figuur 2 Jongeren die wel eens alcohol drinken tijdens het uitgaan, in %

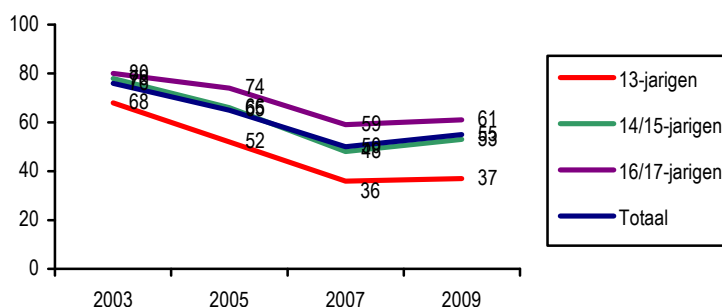

Noot: deze vraag is voor het eerst gesteld in 2001 aan 13-jarigen en in 1999 aan 14/15-jarigen en 16/17-jarigen.

Krijgen van alcohol via anderen

In 2009 geeft ruim de helft (55%) van de jongeren aan wel eens alcoholhoudende dranken van anderen te krijgen (figuur 3). Ten opzichte van 2007 (50%) is dit totale percentage toegenomen. Vergeleken met de beginmeting in 2003 is er echter sprake van een daling (55% in 2009 en 76% in 2003). Deze daling doet zich voor onder alle leeftijdscategorieën. De trend die zich bij voorgaande metingen al aftekende, waarbij jongeren steeds vaker alcoholhoudende dranken van (oudere) vrienden krijgen en minder vaak van hun ouders, heeft zich in 2009 verder voortgezet.

Figuur 3 Jongeren die wel eens alcoholhoudende dranken van anderen krijgen, in %

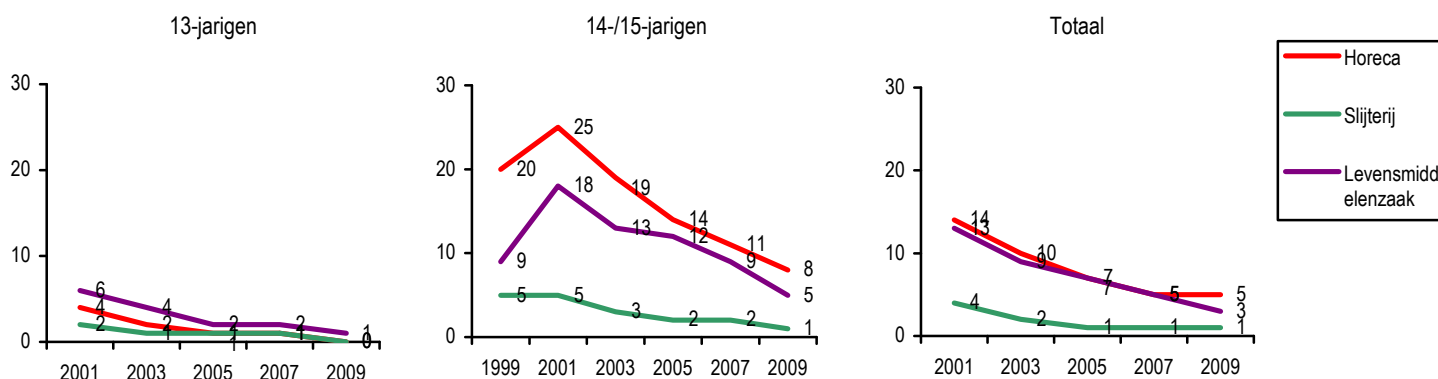
Noot: deze vraag is voor het eerst gesteld in 2003.

2. Alcohol kopen

Bestelpoging

Het aantal bestelpogingen van *zwak-alcoholhoudende dranken* in de afgelopen maand door jongeren beneden de 16 jaar, ligt bij alle sectoren in 2009 op hetzelfde niveau als in 2007. Het percentage ligt in 2009 lager dan tijdens de beginmeting in 2001 (figuur 4). In 2009 gaf 1% van de jongeren aan zwak-alcoholhoudende drank te hebben gekocht bij een slijterij, terwijl dit percentage in 2001 nog op 4% lag. Bij de horeca en levensmiddelenzaken is het aantal bestelpogingen in 2009 meer dan gehalveerd ten opzichte van de beginmeting in 2001 (respectievelijk 3% en 5% in 2009 en 13% en 14% in 2001).

Figuur 4 Percentage jongeren dat in de afgelopen maand wel eens *zwak-alcoholhoudende* heeft gekocht bij een slijterij, levensmiddelenzaak of in een horecagelegenheid, in %

Noot: deze vraag is voor het eerst gesteld in 2001 aan 13-jarigen en in 1999 aan 14/15-jarigen.

Het bestellen van *sterke drank* in horecagelegenheden laat hetzelfde beeld zien. In 2009 heeft 21% van de jongeren de drank zelf besteld bij een horecagelegenheid, terwijl dit in 2007 en 2001 met respectievelijk 49% en 58% hoger was. Bij het kopen van sterke drank in slijterijen is er in 2009 sprake van een daling bij de 16/17-jarigen ten opzichte van de beginmeting in 2001. In 2009 geeft 3% van de 16/17-jarigen aan wel eens sterke drank te kopen bij een slijterij, terwijl in 2001 dit percentage nog lag op 8%.

Opmerkingen van de alcoholverstrekker

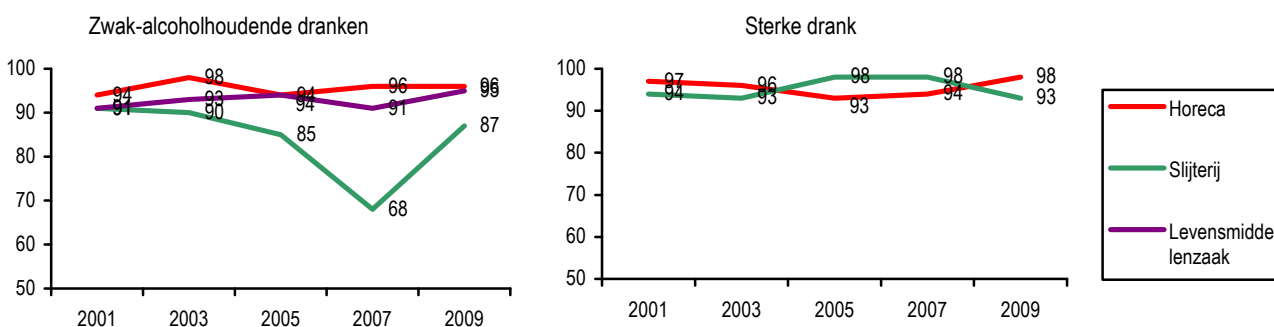
Het merendeel van de jongeren die een bestelpoging doet blijkt nog steeds alcoholhoudende dranken te kunnen kopen zonder dat de alcoholverstrekker opmerkingen maakt. In 2009 is ongeveer een tiende van de jongeren gevraagd hun ID-bewijs te tonen, terwijl eveneens een ongeveer tiende is gevraagd naar hun leeftijd. Ongeveer 5% kreeg te horen dat ze te jong zijn. De overige jongeren hebben de alcoholhoudende dranken meegekregen zonder opmerkingen of vragen. In 2009 hebben zich vergeleken met 2007 weinig veranderingen voorgedaan. Voor de 14/15-jarigen lijkt het in 2009 wat moeilijker te worden om *zwak-alcoholhoudende dranken* te kunnen kopen vergeleken met de beginmeting in 1999. Bij horecagelegenheden en levensmiddelenzaken is het percentage 14/15-jarigen dat aangeeft opmerkingen van de verkoper te krijgen respectievelijk 15% en 33% in 2009 ten opzichte van 6% en 8% in 1999.

Ook bij het kopen van *sterke drank* geeft slechts een beperkt deel van de jongeren aan dat de verkoper opmerkingen heeft gemaakt over met name de leeftijd van de koper. In 2009 zegt 19% van de 14/15-jarigen dat barkeepers opmerkingen hebben gemaakt. Bij slijterijen maakt volgens deze leeftijdscategorie meer dan de helft (52%) van de verkopers opmerkingen over de leeftijd. Onder de 16/17-jarigen noemt 8% van de jongeren dat barkeepers opmerkingen hebben gemaakt. Het maken van opmerkingen door verkopers van slijterijen wordt in 2009 door 32% van de 16/17-jarigen aangegeven. Deze percentages zijn vergeleken met de meting in 2007 en de beginmeting in 1999 nauwelijks veranderd.

Slaagkans

De slaagkans, oftewel de kans dat een jongere onder 16 jaar er in slaagt om *zwak-alcoholhoudende drank* te kopen en een jongere onder 18 jaar *sterk drank*, is onverminderd hoog (figuur 5). Dit geldt voor alle categorieën leeftijden en alle soorten ondernemingen, zowel voor *zwak-alcoholhoudende* als voor *sterke drank*. In 2009 is ten opzichte van de meting in 2007 en de beginmeting in 2001 de slaagkans rond hetzelfde niveau gebleven.

Figuur 5 Percentage jongeren onder de 16 of 18 jaar dat er in slaagt *zwak-alcoholhoudende dranken* of *sterke drank* te kopen

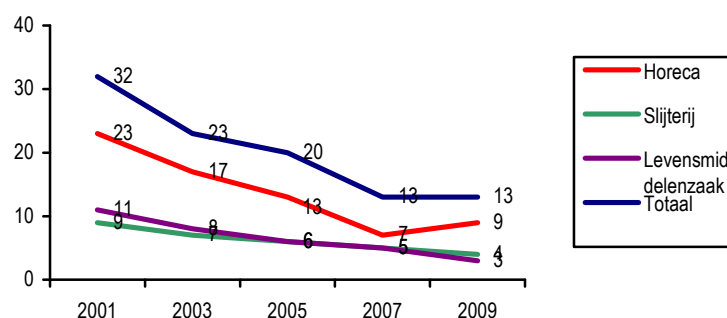

Noot: deze vraag is voor het eerst gesteld in 2001.

Koopindex

De koopindex is een samenvoeging van de bestelpoging en de slaagkans. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naar het kopen van zwak-alcoholhoudende dranken of sterke drank. In 2009 hebben zich ten opzichte van de meting in 2007 weinig veranderingen voorgedaan. Wel blijkt er in 2009 sprake te zijn van een dalende trend ten opzichte van de beginmeting in 2001 in het percentage jongeren dat probeert alcoholhoudende dranken te kopen en daarin vervolgens ook slaagt (figuur 6).

Figuur 6 Koopindex, in %

Noot: deze vraag is voor het eerst gesteld in 2001.

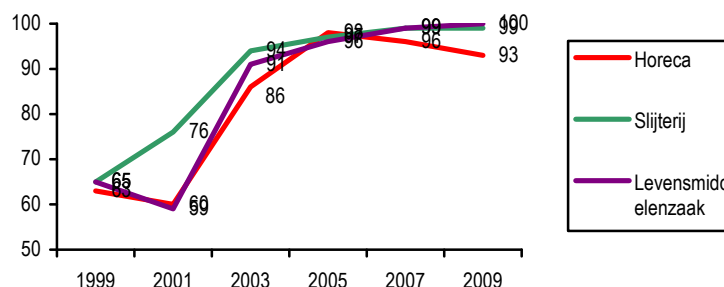
In 2009 ligt de koopindex op 13%, terwijl die in het beginjaar 2001 nog op 32% lag, hetgeen vooral komt doordat jongeren minder bestelpogingen doen. Wellicht doen jongeren door de toenemende aandacht voor alcoholmisbruik en de controle op de leeftijdsgrenzen door de alcoholverstrekkers, minder pogingen om alcoholhoudende dranken te bestellen c.q. te kopen. De slaagkans voor de jongeren die het nog steeds blijven proberen blijft echter onverminderd hoog. Ook bij afzonderlijke soorten alcoholverstrekkers blijkt er in 2009 sprake te zijn van een dalende trend ten opzichte van 2001. Zo slaagt in 2009 9% van de jongeren erin alcoholhoudende dranken te bestellen en te krijgen tijdens het uitgaan, in het beginjaar 2001 ging het om 23%. Bij slijterijen slaagt in 2009 4% en in 2001 9% van de jongeren, bij levensmiddelenzaken liggen deze percentages op 3% in 2009 en 11% in 2001. Bij horecagelegenheden is in 2009 ten opzichte van de vorige meting in 2007 echter een stijging te constateren in het percentage jongeren dat alcoholhoudende dranken probeert te kopen en hier vervolgens ook in slaagt (9% in 2009 en 7% in 2007).

3. Alcohol verkopen

Controle leeftijdsgrenzen

Figuur 7 laat zien dat de meerderheid van de alcoholverstrekkers zich, naar eigen zeggen, bij de verkoop van alcoholhoudende dranken altijd aan de gestelde leeftijdsgrenzen houdt. In 2009 geeft 93% van de horecagelegenheden, 99% van de slijterijen en 100% van de levensmiddelenzaken aan zich te houden aan de gestelde leeftijdsgrenzen. Ten opzichte van de vorige meting in 2007 doen zich weinig veranderingen voor. In de beginmeting 1999 lagen de percentages beduidend lager. Toen gaf 63% van de horecagelegenheden en 65% van zowel de slijterijen als levensmiddelenzaken aan de gestelde leeftijdsgrenzen te handhaven.

Figuur 7 Alcoholverstrekkers die zeggen zich altijd aan de leeftijdsgrenzen te houden, in %

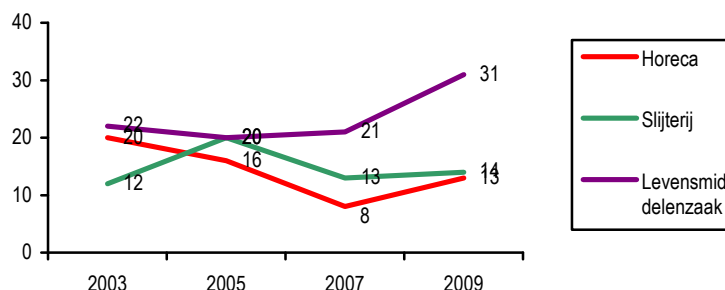
Noot: deze vraag is voor het eerst gesteld in 1999.

De alcoholverstrekkers controleren in 2009 in toenemende mate door te vragen naar het identiteitsbewijs. Ten opzichte van de vorige meting in 2007 wordt er minder vaak gecontroleerd op de leeftijd door middel van een pas of lidmaatschapskaart (niet zijnde een officieel ID-bewijs). Ten opzichte van de beginmeting in 1999 geven slijterijen en levensmiddelenzaken minder vaak aan dat zij de leeftijd inschatten.

Problemen met controle leeftijd

Het percentage horecaondernemingen en slijterijen dat aangeeft de naleving van de leeftijdscontrole (zeer) moeilijk te vinden, is in 2009 ongeveer hetzelfde gebleven ten opzichte van de vorige meting in 2007 en de beginmeting in 2003 (figuur 8). De levensmiddelenzaken zeggen het vaakst de naleving van leeftijdscontrole (zeer) moeilijk te vinden (31% in 2009). Van de horecagelegenheden geeft 13% in 2009 aan de naleving (zeer) moeilijk te vinden, bij de slijterijen ligt dit percentage op 14%.

Figuur 8 Ondernemingen die de naleving van leeftijdscontrole (zeer) moeilijk vindt, in %

Noot: deze vraag is voor het eerst gesteld in 2003.

In 2009 geven respondenten van cafés en discotheken niet aan dat zij bang zijn voor agressie en geweld, terwijl dit in 2007 door de helft van de respondenten werd aangegeven. Slijterijen zeggen in 2009 ten opzichte van de vorige meting in 2007 vaker dat de naleving van de leeftijdsbepaling moeilijk is doordat de leeftijd van de jongeren moeilijk is in te schatten. Zij geven echter minder vaak aan dat de leeftijd moeilijk is te controleren. In 2009 wordt door de levensmiddelenzaken minder vaak aangegeven dat jongeren de grenzen niet accepteren ten opzichte van de beginmeting in 2003. Zij zijn vergeleken met de vorige meting in 2007 echter vaker van mening dat jonge medewerkers het moeilijk vinden de leeftijdsbepaling na te leven. Daarnaast geven zij in 2009 ten opzichte van de vorige meting in 2007 vaker aan dat het personeel binnen dezelfde leeftijdscategorie valt, wat de handhaving van de leeftijdsgrens bemoeilijkt.